

INSTRUKCJE DLA PACJENTA

Przygotowanie do badań kału

- + Jak przygotować się do badań parazytologicznych
- + Pobranie i transport próbki kału do badań w kierunku pasożytów jelit
- + Pobieranie kału do badań mikrobiologicznych

JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO BADAŃ PARAZYTOLOGICZNYCH

Badanie powinno być wykonywane przed rozpoczęciem leczenia lub po upływie 1-3 tygodni po zakończeniu stosowania leków, chyba że terapia antybiotykowa nie przynosi efektu i lekarz zalecił przeprowadzenie badania w trakcie leczenia – po stosowne informacje należy się zwrócić do lekarza prowadzącego lub punktu pobrań materiału.

Należy przygotować się do udzielania odpowiedzi na pytania dotyczące:

- Odbytych podróży w krajach tropikalnych.
- Aktualnych dolegliwości: np. biegunki.
- Przebytych/aktualnej terapii: antybiotykami, lekami przeciw pasożytniczymi jakie, kiedy, jak długo.

Zalecenia dotyczące pobierania:

- kał do badania powinien być pobrany trzykrotnie w okresie 10 dni (próbki powinny być pobierane w odstępach 2-3 dniowych),
- kompletne badanie w kierunku pasożytów jelitowych to kał wraz z wymazem, około odbytniczym pobranym metodą Grahama,
- badanie w kierunku antygenu cyst *Giardia lamblia* metodą immunoenzymatyczną można wykonać w jednej próbce.

Przy podejrzeniu owsicy:

- zalecane jest wykonanie wymazu okołoodbytniczego pobranego metodą Grahama (przylepcem z taśmy klejącej),
- w przypadku wyniku ujemnego, badanie należy powtarzać trzykrotnie w odstępach 3-5 dniowych.

Przy podejrzeniu giardiozy lub amebozy:

- kał powinien być pobierany nawet sześciokrotnie w okresie 14 dni.
- Po powrocie z obszarów tropikalnych
- kał powinien być pobierany czterokrotnie, przy czym materiał do ostatniego badania powinien być pobierany po przyjęciu środków przeczyszczających.

POBRANIE I TRANSPORT PRÓBKI KAŁU DO BADAŃ W KIERUNKU PASOŻYTÓW JELITOWYCH

1. Za pomocą łopatkki znajdującej się w plastikowym pojemniku do kału (do nabycia w aptece) pobrać z kilku miejsc stolca porcję kału w ilości ok. 1/2 pojemnika. Kał nie powinien kontaktować się z wodą, moczem lub detergentami.

- w badaniu na obecność jaj pasożytów w kale zaleca się badanie trzech próbek pobieranych w okresie 10 dni w odstępach 2-3 dniowych,

- kompletne badanie w kierunku pasożytów jelitowych to kał + wymaz,

- badanie w kierunku antygeny cyst *Giardia lamblia* metodą immunoenzymatyczną można wykonać z jednej próbki.

Uwaga !

Próbki kału do badania parazytologicznego najlepiej pobierać przed rozpoczęciem leczenia, ponieważ wiele leków utrudnia rozpoznawanie inwazji przewodu pokarmowego (np. związki baru, bizmutu, leki przeciwgorączkowe, antybiotyki). W przypadku ich stosowania próbki kału należy pobierać po tygodniu od zakończenia kuracji, a w przypadku antybiotyków - po upływie 2 tygodni.

2. Pobierając próbkę należy zwracać uwagę na obecność w stolcu członów tasiemca, dojrzałych postaci glisty ludzkiej, włosogłówki, owsików bądź podejrzanych struktur, mogących być fragmentami ciała pasożytów i umieścić je w osobnym pojemniku z niewielką ilością wody.

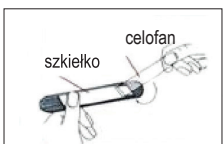
3. Pojemnik dokładnie zamknąć, opisać imieniem i nazwiskiem badanego. Pojemnik umieścić w foliowym woreczku.

4. Pobraną próbkę dostarczyć do laboratorium. Dopuszczone jest przechowywanie próbki w temperaturze chłodziarki (2 - 8°C).

POBIERANIE MATERIAŁU W KIERUNKU OWSICY:

Materiał pobierać rano przed wykonaniem wszelkich czynności higieniczno-fizjologicznych. Rozsunąć jedną ręką pośladki i przykleić taśmę klejącą na 5 sekund do fałd odbytu. Następnie taśmę odkleić i przykleić do otrzymanego szkiełka podstawowego.

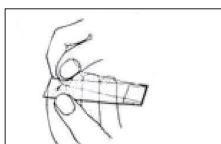
Instrukcja pobierania wymazu okołoodbytniczego

Oderwać celofan od szkiełka (nie do końca).

Trzymając jedną ręką szkiełko, lepką stronę paska celofanowego przykleić jak najgłębiej w okolicy odbytu.

Pasek celofanowy przykleić (rozprostowując) z powrotem na szkiełko.

POBIERANIE KAŁU DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

Zalecenia ogólne: Kiedy pobrać materiał?

Próbka kału powinna być pobierana jak najwcześniej od wystąpienia objawów biegunki, jeszcze przed rozpoczęciem leczenia przeciwdrobnoustrojowego.

W okresie nawrotu biegunki pobrania należy dokonać natychmiast, nie czekając na uformowanie się stolca.

Bez względu na wielkość próbki należy pamiętać, aby do badania kał był pobierany z kilku miejsc, szczególnie zawierających materiał patologiczny: śluz, krew lub ropę.

POBIERANIE KAŁU NA POSIEW

Pobieranie próbek kału do pojemnika:

1. Przed pobraniem próbki kału należy całkowicie opróżnić pęcherz moczowy.
2. Przygotować jałowy, plastikowy pojemnik z nakrętką i łopatką (do nabycia w aptece).
3. Oddać kał do jednorazowego jałowego pojemnika.
4. Za pomocą łopatki z jałowego pojemnika transportowego, pobrać próbkę wielkości orzecha laskowego (w przypadku kału płynnego 2-3 ml) i umieścić ją w pojemniku.
5. Pojemnik szczelnie zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem zgodnie ze skierowaniem, włożyć do woreczka foliowego - woreczek zawiązać.
6. Przechowywać i transportować w temperaturze pokojowej, dostarczyć do laboratorium w ciągu 2-3 godzin.
7. Gdy to niemożliwe, materiał przechowywać w temperaturze chłodziarki (2 - 8°C) i dostarczać w czasie nie dłuższym niż 24 godziny od pobrania.
8. W przypadku dłuższego czasu transportu - kał pobierać na podłoże transportowe i dostarczać do laboratorium, utrzymując temperaturę pokojową lub lodówki maksymalnie do 72 godzin od pobrania materiału (wskazane jest jednak zachowanie 24 godzin od pobrania).

Pobieranie próbek kału na podłoże transportowe

1. Postępować zgodnie z punktami 1-3 (powyżej).
2. Próbki kału przenieść na podłoże transportowe Amiesa:
  - jałową wymazówką pobierać kał z kilku miejsc,
  - zanurzyć wacik wymazówki w materiale kałowym, obrócić kilkakrotnie wymazówką,
  - przenieść wymazówkę z pobranym materiałem do probówki z podłożem transportowym (probówka z żelem).
3. Podłoże transportowe szczelnie zamknąć, opisać imieniem i nazwiskiem.
4. Dostarczać do laboratorium do 72 godzin od pobrania, przechowując i transportując w temperaturze pokojowej lub lodówki.

UWAGA:

W celu zwiększenia wykrywalności czynnika etiologicznego (patogenu) i pewniejszego rozpoznania choroby, zaleca się 2-3 krotne pobieranie materiału w kolejnych dniach.

BADANIE W KIERUNKU NOSICIELSTWA PAŁECZEK SALMONELLA/SHIGELLA DO CELÓW SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNYCH (Uzupełnianie książeczek):

1. Pobierać trzy porcje kału, z trzech różnych wypróżnień, w ciągu trzech kolejnych dni.
2. Kał oddawać do jednorazowego jałowego pojemnika.
3. Dalej postępować zgodnie z punktami 2-3
(patrz: Pobieranie próbek kału na podłoże transportowe).
4. Dostarczyć do laboratorium do 72 godzin od pobrania w temperaturze pokojowej.

BADANIE W KIERUNKU ROTA/ ADENOWIRUSÓW, NOROWIRUSÓW ORAZ ANTYGENU GDH I TOKSYNY A I B CLOSTRIDIUM DIFFICILE

Uwaga: nie jest wskazane badanie stolca uformowanego.

1. Pobierać kał zgodnie z punktami 1-3
(patrz: Pobieranie próbek kału do pojemnika).
2. Pobierać z masy kałowej próbkę kału w ilości 2-3 ml lub ok. 2 g i przenieść do jałowego pojemnika; nie jest wskazane badanie stolca uformowanego.
3. Pojemnik szczelnie zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem zgodnie ze skierowaniem, włożyć do woreczka foliowego - woreczek zawiązać.
4. Dostarczać do laboratorium w temperaturze pokojowej w ciągu 2-3 godzin.
5. Jeżeli jest to niemożliwe, materiał przechowywać w chłodziarni (2 - 8°C) i dostarczać w czasie nie dłuższym niż 24 godziny od pobrania.
6. Największa wykrywalność wirusów w kale (od wystąpienia objawów): adenowirusy 3-13 dni, norowirusy 25-72 godziny, rotawirusy 3-5 dni.

WYMAZU Z ODBYTU

Jest pobierany przez wykwalifikowany przeszkolony personel punktu pobrań.